

تدوین معیارهای برگزاری همایشهای ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی

داوود رشتچیان *

ترانه شیمی

رضا منصوری

چکیده

همایش از نظر میزان فراگیر بودن موضوع و یا گستره جغرافیایی شرکت‌کنندگان به سه دسته ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی تقسیم می‌شوند. همچنین همایش‌ها بر حسب وظایفی که بر عهده دارند نامهای مختلفی از قبیل کنفرانس، کارگاه آموزشی، کمیسیون، سمپوزیوم، فروم و ... به خود می‌گیرند. در این مقاله ابتدا به تعریف انواع همایش‌ها از نظر گستره جغرافیایی پرداخته و سپس کلماتی که در زبانهای دیگر به معنای همایش آمده و به نحوی در زبان فارسی وارد شده است تعریف شده و در آخر به چگونگی برگزاری یک همایش و زمانبندی آن پرداخته شده است.

کلید واژه‌ها

کنفرانس، کارگاه آموزشی، کمیسیون، کنگره، سمینار، اجلاس، سمپوزیوم و فروم.

مقدمه

واژه «همایش» اسم مصدر با هم آمدن است. این واژه برای گروه‌هایی به کار برده شده است که رسمیت بیشتری نسبت

به گروه‌هایی معمول دارند و شرکت‌کنندگان در آنها از

تخصص یا ویژگی خاصی برخوردارند. [۱]

همایشها را از نظر میزان فراگیر بودن موضوع و یا گستره

جغرافیایی شرکت‌کنندگان و طبقاً سطح ارسال فراخوان مقالات

به سه دسته ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی تقسیم می‌کنند. همچنین

همایشها بر حسب وظایفی که به عهده دارند نامهای مختلفی از

قبیل کنفرانس، کارگاه آموزشی، کمیسیون، کنگره، سمینار، نشست

(اجلاس)، سمپوزیوم، فروم، و ... به خود می‌گیرند.

هدف از برگزاری یک همایش تبادل افکار، در اختیار

قرار دادن تجربیات، آشناساختن گروه‌های مختلف با مسائل

مختلف، آگاهی از آخرین دستاوردهای علمی و پژوهشی،

فرهنگی و تصمیم‌گیری در مورد مسائل بزرگ و کوچکی است که

با برگزاری همایش به آن قدرت بخشیده و میسر می‌شود.

برگزاری یک همایش فرآیندی است که نیاز به برنامه‌ریزی دقیق

و هماهنگی گروه‌های مختلف دارد. تخطی از برنامه و ناهماهنگی

دست‌اندرکاران می‌تواند بودجه‌های عظیم را هدر دهد و بهره

وری از آن را تا حد بسیار زیادی کاهش دهد. ضمناً همایشی

ارزشمند است که به پیشنهادات آن عمل شود.

در این گزارش ابتدا به تعریف انواع همایش از نظر گستره

جغرافیایی پرداخته‌ایم، سپس کلماتی که در زبانهای بیگانه

به معنای همایش آمده و به نحوی در زبان فارسی وارد شده

است - تعریف شده، و در آخر به چگونگی برگزاری یک

همایش و زمانبندی آن پرداخته شده است.

* عهده‌دار مکاتبات

نشانی: خیابان آزادی، دانشگاه صنعتی شریف، دانشکده مهندسی شیمی و نفت

E-Mail: Rashtchian@Sharif.edu

تلفن: ۶۰۰۵۸۱۹، دورنگار: ۶۰۲۲۸۵۳

انواع همایشها از نظر میزان فراگیر بودن موضوع و یا گستره جغرافیایی شرکت کنندگان همایش ملی

وزارت امور خارجه کشورمان [۲] و همچنین دانشگاه صنعتی شریف، [۳] هر دو، همایشهای ملی را چنین تعریف کرده‌اند: «چنانچه افراد شرکت کننده در یک گردهمایی را اتباع داخلی یک کشور تشکیل دهند ولو این که تعدادی متخصص و صاحب نظر خارجی نیز به لحاظ شخصیت علمی در آن شرکت داشته باشند، به آن گردهمایی یا نشست، ملی اطلاق می‌گردد». این تعریف چندان دقیق نیست، و همواره مصداق ندارد. به طور مثال کنفرانس سالانه ریاضی یا کنفرانس سالانه فیزیک کشورمان واژه ملی را به دنبال ندارد، یا کارگاههای آموزشی متعدد داخلی لزوماً «کارگاه آموزشی ملی» خوانده نمی‌شوند. بنابراین هر همایش داخلی را ملی نمی‌خوانیم. همایش داخلی معمولاً وقتی «ملی» خوانده می‌شود که یکی از دو صورت زیر در مورد آنها مصداق داشته باشد:

۱- موضوع آن عزم ملی را هدف قرار دهد. مثلاً همه ساله در کشور آمریکا کنفرانسی با عنوان «کنفرانس ملی دخانیات و سلامت» National Conference on Tobacco and Health تشکیل می‌شود، در عنوان این کنفرانسها عمداً واژه «ملی» گنجانده شده تا عزم ملی را برای یک معضل اجتماعی بیان کند.

۲- همایش (کنفرانس، کمیسیون، کمیته) بخش ملی از یک ارگان بین‌المللی باشد. مثلاً همایشهای مربوط به کمیته ملی المپیک، که در کشورهای مختلف تشکیل می‌شود و هر کدام زیر پوشش کمیته بین‌المللی المپیک به وجوه آمده است، یا کمیسیون ملی یونسکو (در مقابل یونسکوی بین‌الملل)، یا کنفرانس ملی زنان مهندس که همه ساله توسط شاخه زنان مهندس آمریکا که عضو «انجمن بین‌المللی زنان مهندس جهان» است تشکیل می‌شود. زبان همایشهای ملی، زبان معمول در کشورهاست.

همایش منطقه‌ای

وزارت امور خارجه کشورمان [۲] همچنین دانشگاه صنعتی شریف، [۳] مجدداً هر دو، همایشهای منطقه‌ای را چنین تعریف کرده‌اند:

«در صورتی که افراد شرکت کننده در یک گردهمایی نمایندگان رسمی کشورهای منطقه خاصی از جهان باشند به آن گردهمایی، نشست یا اجلاس منطقه‌ای می‌گویند».

این تعریف بیشتر برای گردهمائیهای سیاسی مصداق دارد و برای گردهمائیهای علمی لزوماً صدق نمی‌کند. در بسیاری از همایشهای علمی منطقه‌ای شرکت کنندگان به هیچ وجه «نمایندگان رسمی» کشور خود نیستند، بلکه دلایل دیگری از قبیل موضوع گردهمایی یا تخصص مشترک، آنها را از یک منطقه گرد هم آورده است. ما با توجه به مصداق متعدد همایشهای منطقه‌ای، تعریف زیر را ارائه می‌کنیم:

همایشهای منطقه‌ای همایشی را گویند که در آن افرادی از یک منطقه خاص جغرافیایی به طور رسمی یا تخصصی به منظور بررسی مسایل مشترک اعم از سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و... با توجه به موارد زیر شرکت کنند:

- ۱- موضوع همایش مربوط به منطقه جغرافیایی خاصی باشد، مثل کنفرانسهای بررسی مسائل دریای خزر.
- ۲- علائق مشخص و مشترک سیاسی یا علمی یا علاقه به رشد و توسعه در منطقه‌ای خاص سبب شود که افراد یک منطقه گردهم آیند، مانند تمام کنفرانسهای منطقه‌ای که ارگانهای سیاسی منطقه‌ای برگزار می‌کنند، یا کنفرانسهای منطقه‌ای ریاضی، ماده چگال، و یا همایش بررسی سیاستهای کشاورزی در کشورهای منطقه (دی ماه ۱۳۸۰ در دانشگاه تهران) و از این قبیل.
- ۳- همایش (کنفرانس، کمیته،...) بخش منطقه‌ای از یک ارگان بین‌المللی است. مانند گردهمائیهای منطقه‌ای یونسکو.
- ۴- برگزارکنندگان گردهمایی منطقه‌ای تمایل به مبادله افکار در سطح بین‌المللی داشته‌اند، ولی صرفاً به دلیل این که همایش منطقه‌ای از نظر اقتصادی کم هزینه تر از همایش بین‌المللی است، همایش را در سطح منطقه برگزار کرده‌اند تا در صورت نیاز در آینده آنرا به صورت بین‌المللی برگزار کنند.

همایش بین‌المللی

همایشهای بین‌المللی با شرکت افرادی از کشورهای مختلف تشکیل می‌شود. همایش بین‌المللی خصوصیات زیر را داراست:

- ۱- برگزار کننده همایش یک ارگان بین‌المللی است. در این صورت همایش معمولاً (ولی نه همیشه) ادواری است و محل

برگزاری آن هر بار در یکی از کشورهای جهان است. مثالی از این نوع کنفرانسها، کنفرانسی است به نام کنفرانس بین‌المللی سیاستگذاری تکنولوژی و نوآوری که توسط مرکز بین‌المللی پژوهشهای نوآوری، فناوری، و سیاستگذاری است (International Center for Innovation, Technology and Policy Research) که از سال ۱۹۹۷، هر سال در یک محل برگزار شده است. اولین آن در چین، دومین در پرتغال، سومین در آمریکا، چهارمین در برزیل، و پنجمین (سال ۲۰۰۱) در هلند تشکیل شده و کنفرانس ۲۰۰۲ در ژاپن، و ۲۰۰۳ در مکزیک برگزار خواهد شد. یا مثل تمام کنفرانسهایی که توسط انجمنهای بین‌المللی برگزار می‌شود: مانند کنفرانسهای بین‌المللی مکانیک خاک و مهندسی ژئوتکنیک توسط انجمنی که به همین نام تشکیل می‌شود (International Society of Soil Mechanics and Geotechnical Engineering). اعضای هیئت رئیسه این انجمن از کشورهای قاره‌های اروپا، آفریقا، آسیا، استرالیا، و آمریکا هستند و بنابراین کنفرانسهای این انجمن (و تمام انجمنهای بین‌المللی) جنبه بین‌المللی دارد.

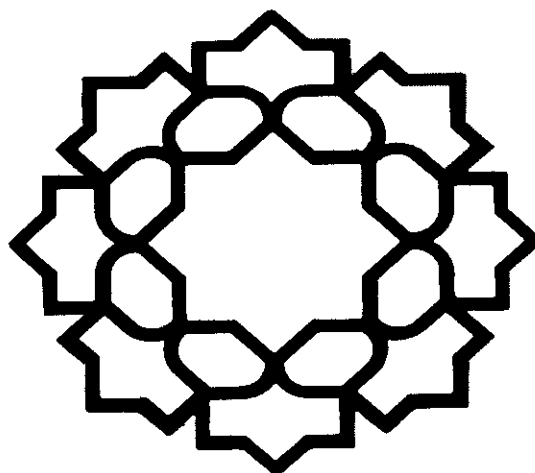
۲- همایش اهداف بین‌المللی رادنبال می‌کند. مثل فروم بین‌المللی اقتصاد جهانی The International Forum on Globalization هدف از تشکیل این فروم که توسط ۶۰ تن از محققان و اقتصاددانان و متفکران برجسته جهان از ۲۵ کشور تشکیل شده است، شناساندن عواقب جهانی شدن اقتصاد به عموم مردم جهان است. ۳- ارگان یا افراد برگزار کننده از نظر جهانیان معتبر و متخصص است، به همین دلیل برای فراخواندن سایر صاحب نظران بین‌المللی واجد شرایط است. مثلاً کنفرانس بین‌المللی تاریخ نقشه برداری، که از سال ۱۹۶۰ هر دو سال یک بار توسط یک شرکت معتبر (ایماگو موندی، Imago Mundi Ltd) تشکیل می‌شود. این شرکت تا کنون ۱۹ کنفرانس در کشورهای مختلف تشکیل داده است - در سال ۲۰۰۱ در اسپانیا، ۲۰۰۳ در آمریکا، و ۲۰۰۵ در مجارستان تشکیل خواهد شد. زبان کنفرانس انگلیسی است و گه گاه (بسته به بودجه برگزار کننده) در آن از مترجم همزمان استفاده می‌شود. یا کنفرانسی با عنوان کنفرانس بین‌المللی فیزیولوژی صدا و بیومکانیک International Conferences on Voice Physiology & Biomechanics که برنامه ریزان آن ثابت و گروهی از پژوهشگران فعال در زمینه

که برنامه ریزان آن ثابت و گروهی از پژوهشگران فعال در زمینه حنجره و صدا هستند، ولی مخاطبین آنها از همه کشورهای جهان فراخوانده می‌شوند. این کنفرانسها هر دو یا سه سال یک بار در یکی از کشورهای جهان تشکیل می‌شود - اولین کنفرانس در آمریکا و دومین در آلمان تشکیل شد و سومین کنفرانس در مصر برگزار خواهد شد.

در «آئین‌نامه نحوه برگزاری گردهمانیهای بین‌المللی» مصوب ۱۳۸۰/۸/۳۰ هیأت وزیران کشورمان همایش وقتی بین‌المللی است که علاوه بر دارا بودن هر سه شرط فوق شرط چهارمی را نیز به این شرح داشته باشد: «بخش قابل قبولی از سخنرانها و مقاله‌های علمی توسط شرکت کنندگان خارجی ارائه شود». طبق آئین‌نامه دانشگاه صنعتی شریف این «بخش قابل قبول» ۴۰ درصد از مقاله‌هاست. این شرط چهارم صحیح نیست و به نظر نمی‌رسد که بتوان تعداد مقاله‌های خارجی را در یک کنفرانس بین‌المللی ملاک بین‌المللی بودن آن قرار داد. علاوه بر اینها تعداد متخصصین خارجی به وسعت تبلیغ جهانی و بررسی مقالات دریافتی بستگی دارد. ممکن است تعداد زیادی مقاله دریافت شود اما تعداد محدودی از آنها قابل عرضه در همایش باشد. تعداد مقاله‌های خارجی در یک کنفرانس بین‌المللی، به موضوع کنفرانس و ضعیف یا قوی بودن کشور در رشته موضوع کنفرانس بستگی دارد. مثلاً در کنفرانسهای بین‌المللی که درباره ژنتیک در کشور آمریکا تشکیل می‌شود - مانند کنفرانس بین‌المللی ژنتیک حیوانات International Conferences on Animal Genetics - حتی بیش از ۹۰ درصد مقاله‌ها از کشور میزبان (آمریکا) است، ولی شرکت کنندگان آن را می‌توانند متخصصان همه کشورهای جهان تشکیل و به کنفرانس جنبه بین‌المللی بدهند. یا در صورتی که کنفرانس بین‌المللی در باره زبان فارسی، یا یکی از مشاهیر کشورمان در ایران تشکیل شود، یقیناً بیش از ۶۰ درصد مقاله‌ها توسط متخصصان ایرانی ارائه خواهد شد و این در حالی است که شرکت کنندگان می‌توانند از میان همه محققان جهان و به تعداد زیاد باشند و کنفرانس واقعاً جنبه بین‌المللی به خود بگیرد.

امروزه زبان رسمی در همایشهای بین‌المللی را بیشتر زبان انگلیسی قرار می‌دهند، و دلیل آن هم توسعه یافته‌تر بودن

کشورهای انگلیسی‌زبان است. ولی واضح است که درگردهمائیهای سازمان ملل و مانند آن که اکثرأ بین‌المللی هستند تاکید خاصی بر زبان انگلیسی نمی‌شود. مثال دیگر در مورد کنفرانسهای مربوط به زبان است - در صورتی که کنفرانسی بین‌المللی درباره زبان فارسی تشکیل شود، چه بسا زبان آن فارسی باشد. امکان ترجمه هم زمان در کنفرانسهای بین‌الملل کمک بسیار خوبی برای شرکت کنندگان است که متأسفانه به دلیل هزینه بر بودن چنین امکانی، همیشه، برای همه کشورها، و برای همه ارگانها میسر نیست.

انواع همایشها برحسب وظایفی که عهده دارند

در اینجا کوشش شده است تمام واژه‌هایی که در زبانهای بیگانه به نوعی به معنی همایش هستند و کاربرد ی برای فارسی زبانان دارد تعریف شود و با توجه به تقسیم‌بندی ملی، منطقه‌ای، و بین‌المللی مثالهایی برای هر یک ذکر شود.

۱- (اسمبلی) assembly: این واژه از واژه فرانسوی assemble

به معنی با یکدیگر گرفته شده است و امروز در فارسی مجمع، انجمن و گردهمایی ترجمه می‌شود.

مجمع عمومی General Assembly یکی از ارکان مهم سازمانها است که همه‌اختیارات را به دست دارد و در حقیقت، قوه مقننه و حاکمه هر جمعیتی محسوب می‌شود، مانند مجمع عمومی سازمان ملل متحد یا مجمع عمومی انجمنهای علمی یا شرکتهای سهامی. در همین مجامع عمومی است که تمام شرکت کنندگان به مهمترین مسائل سازمان رسیدگی می‌کنند، و خط مشی کلی علمی، سیاسی و اقتصادی سازمان خود را تعیین می‌کنند.

مجمع‌گاهی با سه پیشوند بین‌المللی International یا منطقه‌ای Regional (موضوع تحقیق ما) و ملی همراه هست. مانند مجمع بین‌المللی اتحادیه متخصصان ژئومغناطیس و هواشناسی AGA International Assembly در این صورت مجمع بین‌المللی مربوط به یک سازمان بین‌المللی است، و مجمع منطقه‌ای شرق میانه Regional Assembly of the East Midlands یا مجمع منطقه‌ای کلرادو Colorado Regional Assembly. چنین مجمع‌هایی معمولاً نام منطقه‌ای خاص را به دنبال خود دارند (در مثال ما شرق میانه و کلرادو) و در بیشتر موارد مسائل جغرافیایی (سیاسی، و اقتصادی) آن منطقه را بررسی می‌کنند. ضمناً Assembly به معنی مجالس مقننه کشورها نیز می‌باشد.

۲- (کمیسیون) commission: از واژه لاتین commission به

معنی گردهم آوردن گرفته شده است و در فارسی به گروه، هیئت، کمیسیون، و گاهی جلسه ترجمه می‌شود.

گروه و هیئت در زبان فارسی به مجموعه افرادی گفته می‌شود که مأمور رسیدگی به امری یا انجام دادن وظیفه‌ای می‌شوند. این دو واژه را می‌توان، بنا به مورد، به جای کمیسیون به کار برد. در عین حال، به دلیل سابقه طولانی کاربرد کمیسیون در زبان فارسی، در بعضی موارد نمی‌توان گروه و هیئت را جانشین آن کرد و لازم است همان واژه کمیسیون به کار برده شود. این واژه در زبانهای انگلیسی و فرانسوی معانی متعددی دارد که در این جا به یکی از معانی که به پژوهش ما مربوط است پرداخته می‌شود. کمیسیون گردهمایی است که برای تحقیق و مطالعه و بررسی درباره موضوعی تشکیل می‌شود. کمیسیونها ممکن است گروهی باشند که مأموریت خاصی از طرف ارگان بزرگتری به آنها محول می‌شود یا ممکن است خود مأموریت خاصی را به عهده بگیرند و هدف مشخصی را برای خود تعریف کنند؛ ممکن است پژوهشی و یا صنفی باشند، یا تنها جنبه داوری داشته باشند؛ ممکن است موقت یا دائم باشند؛ و بالاخره ممکن است ملی، منطقه‌ای، یا بین‌المللی باشند. کمیسیونهای مجلس شورای اسلامی کشورمان کمیسیونهای دائمی هستند؛ کمیسیونهایی که برای فیصله دادن دعاوی بین دولتها تشکیل می‌شوند کمیسیونهای موقت و داوری هستند. معمولاً واژه ملی هنگامی به دنبال نام کمیسیون می‌آید که کمیسیون مشابه منطقه‌ای یا بین‌المللی آن وجود داشته باشد

مانند کمیسیون ملی یونسکو در کشورمان. کمیسیونهای بین‌المللی اهدافی کلی را که برای تمام کشورهای جهان مصداق دارد دنبال می‌کنند. مانند کمیسیون اندازه‌گیری و استانداردسازی پرتوها International Commission on Radiation Units & Measurement که وظیفه آن اندازه‌گیری پرتوهای رادیو اکتیو و ارائه روشهایی برای چنین اندازه‌گیریهایی است. یا کمیسیون بین‌المللی روشنایی International Commission on Illumination که هدف آن تبادل اطلاعات میان کشورهای جهان در موضوع روشنایی است توسط افراد متخصص علاقه‌مند ایجاد شده است. کمیسیون بین‌المللی اپتیک International Commission for Optics (که ایران هم در آن عضویت دارد) خود وابسته به مجمع بین‌المللی فیزیک خالص و کاربردی IUPAP است و از مهمترین فعالیتهای آن برگزاری گردهم‌انتهای تخصصی سه سالانه است که هر بار در کشوری متفاوت و با موضوعی متفاوت، در چارچوب علم اپتیک، برگزار می‌شود. کمیسیونهای منطقه‌ای معمولاً برای مطالعه و بررسی بر روی هدفی خاص در ناحیه‌ای خاص به‌وجود می‌آیند. مانند کمیسیون منطقه‌ای منابع آب آتلانتا Atlanta Regional Commission Water Resources که بررسی منابع آب منطقه آتلانتا (در آمریکا) را به‌عهده دارد؛ یا کمیسیون منطقه‌ای مسائل فرودگاه Regional Commission on Airport Affairs که تنها به مسائل فرودگاه ناحیه واشنگتن (در آمریکا) می‌پردازد. در دانشگاهها شورای پژوهشی دارای کمیسیونهای تخصصی متعددی است که هر یک مسئول رسیدگی به نوع خاصی از پژوهشهای علمی می‌باشند به عنوان مثال در دانشگاه تهران، کمیسیونهای کشاورزی و منابع طبیعی، دام و آبزیان، علوم انسانی، علوم و فنی و موارد خاص وجود دارد که طرحهای پژوهشی دریافتی را مورد بررسی قرار می‌دهند.

۳- (کامیته) committee: این واژه از واژه لاتین committere

به معنی اتصال دادن گرفته‌شده است، و در فارسی با همین صورت یعنی کمیته ترجمه می‌شود. کمیته امروزه به‌گروهی اطلاق می‌شود که رسماً مأمور هستند کاری را بررسی یا گزارش کنند یا در مورد آن عملیات اجرایی انجام دهند.

درحقیقت کمیته از حیث مفهوم مترادف کلمه کمیسیون است، با این تفاوت که کمیسیون معمولاً وظیفه تحقیق، مطالعه و بررسی پیرامون موضوعی را برعهده دارد و کمتر به‌امور اجرایی می‌پردازد

(که البته این نیز همیشه صادق نیست)، در حالی که کمیته می‌تواند قدرت اجرایی نیز داشته‌باشد. کمیته در زبان انگلیسی ظاهراً جنبه رسمی‌تری نسبت به کمیسیون دارد. کمیته‌ها در بعضی موارد گروه‌های کوچک‌تر نیز دارند که کمیته فرعی یا زیرکمیته نامیده می‌شود و همانند زیرکمیسیون یا کمیسیون فرعی مسائل را با جزئیات بیشتری بررسی می‌کنند و نتیجه را به کمیته یا کمیسیون ارائه می‌دهند. این زیرکمیته‌ها را می‌توان کارگروه فرعی نامید. گردهمایی اعضای کمیته‌ها، با توجه به کار آنها می‌تواند ملی، منطقه‌ای، یا بین‌المللی باشد.

معمولاً واژه ملی هنگامی به دنبال نام کمیته می‌آید که کمیته مشابه منطقه‌ای یا بین‌المللی آن وجود داشته باشد مانند کمیته ملی المپیک، که برنامه‌های کمیته بین‌المللی را، در سطح ملی دنبال می‌کند. کمیته‌های داخلی که ارتباطی با کمیته‌های منطقه‌ای یا بین‌المللی ندارند واژه ملی را به دنبال خود ندارند، مانند کمیته اپتیک انجمن فیزیک ایران که مستقل از کمیته‌های مشابه کشورهای دیگر تشکیل شده است. کمیته‌های منطقه‌ای نیز مانند کمیسیونهای منطقه‌ای معمولاً برای مطالعه و بررسی بر روی هدفی خاص در ناحیه‌ای خاص فعالیت می‌کنند، مانند کمیته‌های منطقه‌ای یونسکو. کمیته‌های بین‌المللی معمولاً اهدافی را بررسی می‌کنند که به همه کشورهای جهان یا به تمام کره زمین مربوط است. مثل کمیته بین‌المللی ثبت حیوانات Inter. Comm. for Animal Recording یا کمیته بین‌المللی آینده شتابگرها Inter. Comm. of Future Accelerators، یا کمیته بین‌المللی موجودات فرازمینی Inter. Comm. for UFO Research. در شورای پژوهشی دانشگاهها گاهی برای بررسی مسائل خاصی از بین اعضاء شورا و یا سایر افرادی که در موارد خاصی صاحب‌نظر هستند بطور موقت کمیته‌هایی انتخاب می‌کنند.

۴- (کانفرنس) conference: این واژه از واژه لاتین conferre

به معنی گردهم‌آوردن گرفته شده و امروز در گردهمایی‌های فراهمایی یا کنفرانس ترجمه می‌شود.

واژه کنفرانس از زبان لاتینی میانه وارد زبانهای فرانسوی و انگلیسی شده و از زبان فرانسوی به زبان فارسی راه یافته است.

واژه کنفرانس در زبان فرانسوی به سه معناست: ۱- جلسه سخنرانی (اعم از درس استاد، نماینده مجلس، دانشمند، خطابه مذهبی و...) که گاهی معادل lecture انگلیسی و سخنرانی و خطابه فارسی

است؛ ۲- جلسه یا نشست که در انگلیسی به جای آن غالباً میتینگ و گاهی کنفرانس می‌گویند؛ ۳- ملاقات رسمی و مذاکره. از نظر سیاسی کنفرانس معمولاً به هیئتهای نمایندگی چند کشور اطلاق می‌شود که به منظور بحث، مشورت و تبادل نظر پیرامون موضوع واحد و مشخص در چهارچوب نشستهای عمومی و کمیسیونهای ویژه تشکیل جلسه می‌دهند.

از نظر علمی و فرهنگی در زبان فارسی کنفرانس معمولاً به آن دسته از همایشها اطلاق می‌شود که در آن چند نفر روی موضوعی برای عده‌ای سخنرانی کنند. شکل و ماهیت این نوع سخنرانی نسبت به سخنرانیهای سمینار عام‌تر است. در یک کنفرانس ممکن است نشستها sessions یا جلسات meetings تخصصی‌تر که جنبه دانشگاهی آن بیشتر است، به موازات هم برای تخصصهای مختلف موضوع کنفرانس تشکیل شود. کنفرانسها ممکن است ظرف یک یا چند روز و در یک نوبت یا به طور ادواری، براساس موضوع خاصی برنامه‌ریزی و برگزار شود. کنفرانسهای ادواری به صورت فصلی، سالانه، دوسالانه، یا هر چند سال یکبار برگزار می‌شود و به طور کلی گستره و کاربرد وسیعی در موارد مذهبی، علمی، اجتماعی و... دارند.

کنفرانسهای داخلی واژه ملی را به دنبال ندارند، تنها هنگامی که موضوع کنفرانس عزمی ملی را هدف قرار می‌دهد یا کنفرانسی داخلی مربوط به یک ارگان بین‌المللی تشکیل می‌شود، کنفرانس را ملی می‌خوانند. مثل «کنفرانس ملی دخانیات و سلامت National Conference on Tobacco and Health که همه ساله برای مبارزه با استعمال دخانیات در امریکا تشکیل می‌شود (عزم ملی).

کنفرانسهای سالانه فیزیک ایران از جمله کنفرانسهای ادواری داخلی است که همه‌ساله بیش از ۶۰۰ تن از فیزیک‌پیشگان کشور در آن شرکت می‌کنند. چنین کنفرانسهای داخلی هنگام حضور یک یا چند سخنران خارجی جنبه بین‌المللی به خود نمی‌گیرد. کنفرانسهای بین‌المللی معمولاً ۱- توسط یک ارگان بین‌المللی برنامه‌ریزی می‌شود و هرنوبت در یک کشور تشکیل می‌شود، مانند «کنفرانس بین‌المللی مکانیک خاک و مهندسی ژئوتکنیک» (CSMGE) که همه ساله توسط «انجمن بین‌المللی مکانیک خاک و مهندسی ژئوتکنیک» در یکی از کشورهای جهان برگزار می‌شود. اعضای هیئت رئیسه این انجمن از کشورهای

اروپا، افریقای جنوبی، افریقا، آسیا، استرالیا، و امریکای شمالی هستند و به همین دلیل کنفرانس جنبه بین‌المللی دارد، یا ۲- توسط یک ارگان معتبر بین‌المللی برنامه‌ریزی می‌شود و در آن عده زیادی از متخصصان کشورهای مختلف شرکت می‌کنند مانند «کنفرانس بین‌المللی نشانگرهای تومرهای انسان» که همه ساله توسط انجمن سرطان‌شناسی بالینی امریکا American Society of Clinical Oncology تشکیل می‌شود و در آن بیش از هزار نفر سرطان شناس از تمام دنیا شرکت می‌کنند. بحث فوق تا حدودی در مورد کنفرانسهای منطقه‌ای نیز صادق است. کنفرانسهای منطقه‌ای ممکن است موضوع خاصی را که مربوط به منطقه‌ای خاص است پوشش دهند. در چنین کنفرانسهایی نمایندگان از کلیه کشورهای آن منطقه حضور دارند. در بسیاری موارد، کنفرانسهایی که می‌تواند جنبه بین‌المللی داشته باشد صرفاً به دلیل ارزاتر بودن هزینه سفر شرکت کنندگان، به شکل منطقه‌ای برگزار می‌شود.

۵- کانگرس (congress): این واژه از واژه لاتین congress به معنی گردهم آمدن گرفته شده و در فارسی به همایش یا کنگره ترجمه می‌شود.

واژه کنگره از زبان لاتینی به معنی گردهمایی وارد زبانهای اروپایی شده و از زبان فرانسوی به زبان فارسی راه یافته است. در اروپا گاهی این واژه را معادل کمیسیون یا کمیته به کار می‌برند. از نظر سیاسی کنگره شامل سلسله جلسات رسمی نمایندگان کشورها (گروهها، احزاب، اتحادیه‌ها، اصناف و غیره) جهت بحث و تبادل نظر پیرامون موضوعی مشخص و راههای حل و فصل مشکلات موجود می‌باشد. ضمناً در بعضی کشورها به قوه مقننه و پارلمان نیز اطلاق می‌شود. معمولاً نمایندگان شرکت کننده در کنگره به منظور شرکت در آن گردهمایی خاص مأموریت یافته‌اند و نماینده دائمی کشورهای متبوع خود نیستند. از نظر علمی و فرهنگی کنگره به نشستهایی اطلاق می‌شود که فرهنگی، ادبی، اجتماعی، سیاسی، یا فنی هستند و گاهی مترادف با کنفرانس به کار می‌رود. از مشهورترین کنگره‌های ادواری در ایران کنگره دندانپزشکی است که در آن بسیاری از فنون روز و وسایل جدید دندانپزشکی به دندانپزشکان معرفی می‌شود. کنگره هم در سطح ملی و هم در سطح بین‌المللی برگزار می‌شود.

۶- (فروم) forum: این واژه از واژه لاتین fores گرفته شده است و در زبان لاتینی به بازار یا محل خرید گفته می‌شد. در روم باستان به فضایی باز در مرکز شهر می‌گفتند که مردم برای سرگرمی یا تبادل نظر یا مبادلات تجارتي در آنجا جمع می‌شدند. همچنین این واژه در قدیم به معنای دادگاه نیز به کار رفته است. امروز در فارسی به نظرآزمایی و تربیون آزاد ترجمه می‌شود.

نظرآزمایی به معنی سنجیدن و آزمودن عقاید و آراء افراد و بیان دیدگاه‌های گوناگون در یک زمینه خاص در زبان فارسی به کار رفته است. واژه فروم در زبان فارسی چندان رایج نشده و نظر به کاربرد زیادی که در زبانهای بیگانه پیدا کرده است و شباهتی که به انواع جلسات و گردهماییهای مذکور در این گزارش دارد، آن را ذکر کرده‌ایم. در بسیاری مواقع واژه «تربیون آزاد» واژه مناسبی برای آن است.

فروم/ تربیون آزاد نیز ممکن است ملی، منطقه‌ای، یا بین‌المللی باشد. «تربیون آزادبین‌المللی مهندسی ژنتیک» Int. Forum for Genetic Engineering، تربیون آزادی است که مهندسان ژنتیک، پزشکان، و خبرنگاران چند کشور تشکیل داده‌اند تا طی آن آگاهی جهانیان را نسبت به فناوری حیاتی (بیوتکنولوژی) و پی‌آمدهای اخلاقی آن افزایش دهند. یا «نظرآزمایی در مورد جهانی شدن» Int. Forum on Globalization، فرومی است که برای آگاه ساختن عموم از پدیده جهانی شدن، اقتصاد به وجود آمده است. این فروم در بسیاری از اهداف خود مانند یک «کمیته» عمل می‌کند و تفاوت آن با کمیته این است که بر خلاف کمیته از سوی ارگانی رسمی تأسیس نشده است، بلکه عده‌ای از دانشمندان اقتصاد از چند کشور، کوشش دارند جنبه‌های مختلف جهانی شدن اقتصاد را، خصوصاً جنبه‌های منفی آن را، بررسی کنند و جهانیان را مطلع سازند. از فروم‌های منطقه‌ای می‌توان به «فروم منطقه‌ای (پسیری)» (Forum on Regional Adolescence) اشاره کرد. این فروم در واقع تربیون آزادی است که در آن این پرسش مطرح شده است: هدف و معنی زندگی در سنین پیری چیست؟ این فروم هفت منطقه را در کشور آمریکا پوشش می‌دهد.

۷- (میتینگ) meeting: از ریشه آلمانی muoz به معنی ملاقات کردن و گردهم آمدن است و در فارسی بسته به مورد به تجمع، جلسه، و گردهمایی ترجمه می‌شود. واژه میتینگ

از زبان انگلیسی به زبان فارسی راه یافته است.

ترجمه واژه میتینگ، در ارتباط با این طرح، واژه «گردهمایی» است. در گردهماییها معمولاً افرادی با علایق یا زمینه‌های تخصصی مشترک با هدفی خاص و به منظور نتیجه‌گیری از یک یا چند موضوع شرکت می‌کنند. سخنرانی در گردهماییها معمولاً به صورت ارائه گزارش است که ممکن است بسیار تخصصی نیز باشد. گردهماییها ممکن است داخلی، منطقه‌ای، یا بین‌المللی باشند و بسته به مورد از سازمانی داخلی، منطقه‌ای، یا بین‌المللی نشأت می‌گیرند.

۸- (رانند تی‌بل) round table: اصطلاحی که از زمان آرتور پادشاه انگلستان که جلسات معاونین خود را دور میز گرد تشکیل می‌داد باب شد و به فارسی میزگرد ترجمه می‌شود. میزگرد امروزه به گردهماییهایی که در آن عده‌ای شخصیت و صاحب‌نظر هم‌طراز و هم‌رتبه دور هم جمع می‌شوند و درباره موضوعی خاص به مباحثه و گفتگو می‌پردازند گفته می‌شود. از جمله مقررات میزگرد آن است که شرکت‌کنندگان با اجازه رئیس صحبت کنند و گفتگو منحصرأ درباره موضوعی باشد که قبلاً تعیین شده است. از جمله گردهماییهای علمی که با عنوان میزگرد در کشورمان برگزار شده است «میزگرد بررسی روشهای پیشگیری از بیماریهای روانی» را می‌توان نام برد که در فروردین ماه ۱۳۶۲ از سوی دانشکده پزشکی دانشگاه مشهد برگزار شد.

۹- (اسکول) school: این واژه از واژه لاتین schola به معنی مدرسه، بحث و سخنرانی است، و در فارسی نیز به مدرسه ترجمه می‌شود.

واژه «مدرسه»، در ارتباط با این طرح، به معنی کلاسهای درسی است خارج از چارچوب برنامه رسمی کشوری که در مدتی معین - چند روز تا چند هفته - روی موضوعی معین، با استفاده از یک یا چند استاد تشکیل می‌شود. مدرسه ممکن است داخلی، منطقه‌ای، یا بین‌المللی باشد و ضرورتاً می‌بایست توسط ارگانهای معتبر تشکیل شود. در مدرسه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی شرکت‌کنندگان حتماً از کشورهای منطقه یا کشورهای مختلف جهان هستند، ولی مدرسان ممکن است از یک یا چند کشور باشند. زبان مدرسه‌های منطقه‌ای معمولاً زبان مشترک میان افراد آن منطقه یا زبان انگلیسی است ولی زبان مدرسه‌های

بین‌المللی معمولاً انگلیسی است (مگر این که هدف از تشکیل مدرسه آموختن زبانی خاص باشد). در بسیاری موارد شرکت کنندگان در پایان دورهٔ مدرسه ارزیابی می‌شوند و به آنها گواهی داده می‌شود. در کشور ما همه‌ساله مدارس متعدد منطقه‌ای و بین‌المللی تشکیل می‌شود. مانند Summer School International On Optics که در سال جاری با حضور ۸ استاد طراز اول بین‌المللی و ۵۰ دانشجوی از کشورهای مختلف تشکیل شد. در کشورهای اروپایی - به خصوص برای آموزش زبان - بسیاری از مدرسه‌های بین‌المللی بیشتر جنبه تجاری یافته‌اند که از موضوع بحث ما خارج است.

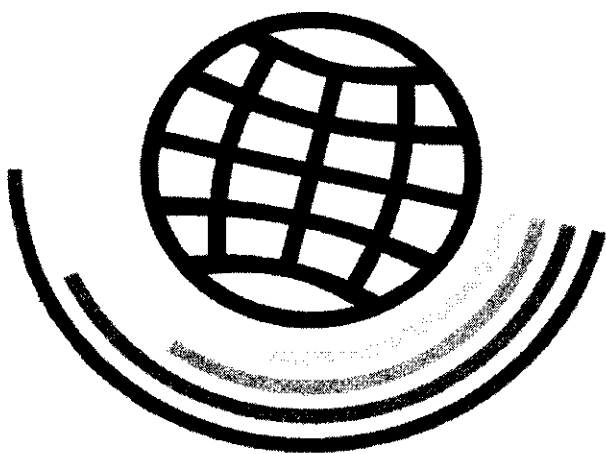
۱۰- (سمینار) seminar: این واژه از واژه لاتین Seminarium

به معنی بستر دانه‌ها در زمین کشاورزی و همچنین محلی برای تحصیل علم گرفته شده و در فارسی به هم اندیشی یا همان سمینار آورده می‌شود.

هم اندیشی در لغت به معنای با هم اندیشیدن است. واژه سمینار که از زبان انگلیسی وارد زبان فارسی شده است در سالهای اخیر کاربرد فراوان یافته و برای سلسله‌سخنرانیهایی به کار رفته است که صاحب نظران درباره موضوع معینی ایراد می‌کنند. فرهنگستان زبان و ادب فارسی واژه هم اندیشی را معادل واژه سمینار قرار داده است. گرچه امروزه نیز در دانشگاهها گاهی به نوعی کلاسهای درس عنوان سمینار داده می‌شود ولی منظور از سمینار در اینجا مجموعه جلساتی است که با حضور جمعی از افراد متخصص در رشته‌های خاصی تشکیل می‌شود تا آخرین پیشرفتهای علمی و فنی از طریق اساتید برجسته به سمع ایشان برسد و مورد بحث و تبادل نظر قرار گیرد. در دانشگاههای آلمان (و بعضی از دانشگاههای انگلیس و آمریکا) به گروه مشخصی از دانشجویان دوره‌های بالاتر که به منظور مطالعات پیشرفته‌تر و تحقیقات تازه و بدیع زیر نظر استاد کار می‌کنند نیز سمینار می‌گویند.

کاربرد این واژه در زبان فارسی با زبان مبدأ تفاوت دارد، زیرا در زبان مبدأ سمینار جنبه آموزشی و تبادل اطلاعات دارد و دانشجویان دوره‌های پیشرفته درباره مسائل خاص و اغلب تخصصی بحث می‌کنند و نتیجه تحقیقات و بحثهای خود را به اطلاع دیگران می‌رسانند. تعداد شرکت کنندگان در سمینار معمولاً زیاد نیست. دوره‌های بازآموزی و دوره‌های آموزشی

کوتاه مدت هم در واقع سمینار هستند، ولی در زبان فارسی به ندرت این واژه را در این معنی به کار می‌بریم و بدون توجه به معنی واژه در زبان مبدأ، به هر گردهمایی، با هر تعداد شرکت کننده سمینار می‌گوییم. به طور کلی، در سمینار موضوع بحث مشخص است؛ بیش از یک نفر سخنرانی می‌کند؛ بحث و پرسش و پاسخ میان سخنرانان و شرکت کنندگان وجود دارد؛ منظور از برگزاری آن نیل به مصوبه قانونی نیست؛ تعداد شرکت کنندگان محدود است و جنبه آموزشی و اطلاع رسانی دارد؛ هم در سطح ملی و هم در سطح بین‌المللی می‌تواند تشکیل شود و الزاماً ادواری نیست. سمینار نیز ممکن است داخلی، ملی، منطقه‌ای، یا بین‌المللی باشد.

۱۱- سشن (session): این واژه از واژه لاتین sessio یا sessio

به معنی نشستن گرفته شده و در فارسی به جلسه، نشست و اجلاس ترجمه می‌شود.

سشن از زبان لاتینی به زبان انگلیسی و از انگلیسی به فارسی راه یافته است. به طور کلی در زبان انگلیسی سشن جلسه‌ای است که به منظور خاصی تشکیل شده است، و اغلب جنبه قانونی دارد و گاهی ادواری است. همچنین به مدت زمان برگزاری این جلسه گفته می‌شود. یک سال تحصیلی دانشگاهی یا یکی از ترم‌های تحصیلی را نیز سشن می‌گویند. همچنین، هیئت حاکمه جلسات محلی کلیسای پیر- کشیشی (پرسبیتری)، شامل کشیش و خادمان کلیسا، نیز به همین عنوان نامیده می‌شوند. به جلسات روان‌شناسان با بیماران خود نیز سشن می‌گویند. همچنین به نشستهای تخصصی که معمولاً به طور موازی در کنفرانسهای بزرگ تشکیل می‌شود نیز سشن گفته

می‌شود. سشن به جز در معنی اخیر نسبت به سایر واژه‌های مطرح شده کمتر به زبان فارسی راه یافته است.

۱۲- (سمپوزیوم) **symposium**: این واژه از واژه یونانی **sympinein** به معنی با یکدیگر آشامیدن یا هم نوشی گرفته شده است و در فارسی یا به صورت سمپوزیم آورده می‌شود، یا به هم نشست یا محفل علمی ترجمه می‌شود.

هم نشست به معنی باهم نشستن گروهی از افراد برای بحث و تبادل نظر است و محفل علمی به مجلسی گفته می‌شود که عده‌ای برای بحث درباره موضوع علمی خاصی گرد هم می‌آیند. معنی این دو واژه با واژه سمپوزیوم هماهنگی و همخوانی دارد. این واژه برای جلساتی رسمی به کار می‌رود که در آنها گروهی متخصص دربارۀ یک یا چند موضوع وابسته به هم سخنرانیهای کوتاهی ارائه می‌دهند. سمپوزیوم معمولاً از طرف سازمانهای معین مانند وزارتخانه‌ها، دانشگاه‌ها و... سازماندهی می‌شود. گاهی این جلسات تخصصی است، مثلاً برای دانشجویان یک رشته خاص یا متخصصان آن رشته یا کارمندان یک سازمان معین برگزار می‌شود و گاهی شرکت در آن برای عموم آزاد است. غالباً در سمپوزیوم‌ها مطالب جدید برای اولین بار مطرح می‌شود. در زبان فارسی گاهی به جای سمپوزیوم واژه سمینار را به کار می‌برند، در حالی که سمینار جنبه آموزشی دارد و مطالب آن ممکن است مطالب تازه‌ای نباشد. سمپوزیوم در سطح بالاتری نسبت به سمینار قرار دارد و سخنرانان برای افراد هم‌رديف خود سخن می‌گویند و به بحث و پرسش و پاسخ می‌پردازند. در زبان مبدأ، به مجموعه مقالات متخصصان و صاحب نظران در موضوعی خاص نیز سمپوزیوم گفته می‌شود. در ضمن، سمپوزیوم عنوان یکی از رساله‌های افلاطون بوده است که در آن سقراط و دیگران درباره ماهیت عشق ابراز عقیده می‌کنند. این رساله تحت عنوان مهمانی به فارسی برگردانده شده است.

در ایران طبق تعریف «وزارت خارجه» نیز سمپوزیم به گردهماییهای علمی و فنی اطلاق می‌شود که با حضور متخصصین هم سطح جهت ارائه مقالات و سخنرانیهای پیرامون دست آوردهای رشته بخصوص تشکیل می‌شود و تفاوت میان سمپوزیوم و سمینار اختلاف سطح علمی است که میان ارائه دهندگان سخنرانیها و مستمعین وجود دارد.

۱۳- (ورک شاپ) **workshop**: این واژه از ترکیب دو کلمه **rk** و **shop** تشکیل شده است. این ترکیب اول بار در سال ۱۵۶۲ میلادی به کار رفته و به اتاق یا ساختمانی گفته می‌شده که در آن کارهای دستی یا صنعتی انجام می‌گرفته است. در فارسی نیز به کارگاه آموزشی ترجمه می‌شود.

واژه ورک شاپ در زبان انگلیسی معانی متعددی دارد:

۱- اتاق یا ساختمانی که در آن کارهای تولیدی و امثال آن انجام می‌شود؛ ۲- اتاقی در یک مسکن خصوصی، مدرسه و... که برای انجام دادن کارهای فنی به کار می‌رود؛ ۳) گروهی از مردم که روی طرح یا موضوع تازه‌ای کار و مطالعه می‌کنند. در زبان فارسی نیز این واژه ۱- به جلساتی گفته می‌شود که در کنار سمینارها، کنفرانسها و... برگزار می‌شود، و ۲- به دوره‌ای آموزشی که طی آن بالاترین یافته‌های علمی یا فنی یک زمینه خاص برای متخصصان آن رشته مطرح و تدریس می‌شود یا موضوع، مورد بحث قرار می‌گیرد و راه‌حلهای آن با همفکری و همکاری شرکت کنندگان بررسی می‌شود. شمار شرکت کنندگان در این جلسات محدود است.

چند راهنمایی برای برگزاری همایشها

امروزه در کشور ما، تنها توسط دانشگاهها، مراکز پژوهشی، و انجمنهای علمی سالانه بیش از ۳۴۰ همایش داخلی و بین‌المللی تشکیل می‌شود، به علاوه به همین تعداد یا بیشتر همایش توسط سایر ارگانهای دولتی و خصوصی تشکیل می‌شود. به همین دلیل درباره روش اجرای همایش مکرراً نوشته شده - اکثر ارگانها می‌دانند که برای برگزاری همایش به یک کمیته علمی، و یک کمیته اجرایی احتیاج است - برای میهمانان خارجی باید روایت گرفت، از آنها استقبال کرد، هتل و خوابگاه باید از قبل آماده باشد - و از این قبیل. به همین دلیل در این گزارش سعی شده است این اصول تکرار نشود. آنچه معمولاً در همایشهای کشور ما به آن توجه نمی‌شود زمانبندی است؛ و معمولاً بسیاری از کارها به روزهای آخر می‌انجامد. به علاوه عدم پای بندی به تصمیمات گرفته شده و تغییر مکرر تصمیمها سبب آشفتگی در کار برنامه‌ریزی می‌شود. چه بسا برای برگزاری همایشی ماهها برنامه‌ریزی می‌شود و بعد ناگهان پیشنهاد می‌شود که محل برگزاری، یا تاریخ آن، یا محل اسکان میهمانان، یا... تغییر کند -

این پیشنهاد نزد همه مسئولان برگزارکننده مقبول می‌افتد و دستورات جدید صادر می‌شود، غافل از این که هر تغییر مستلزم اعمال سلسله تغییراتی است که همگی نه تنها در وقت و انرژی همه دست‌اندرکاران اثر می‌گذارد، بلکه باعث سردرگمی میهمانان می‌شود و از اعتبار همایش به شدت می‌کاهد. کار برگزاری همایش کاری است دشوار و بسیار انرژی‌بر و کوچکترین تغییر برنامه در آن، کار را بسیار دشوارتر می‌کند. بنابراین مهمترین اصل در کار اجرایی همایشها دقت در تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی، و تغییر ندادن برنامه‌ها است، ولو این که تغییر برنامه بسیار سهل و دلپسند به نظر بیاید.

در اینجا روش برگزاری دو نوع همایش علمی و زمانبندی آنها، فهرست وار توضیح داده شده است. منظور از همایش علمی نوع اول همایشهایی است که بیشتر حالت کلاس درس دارد - عده‌ای سخنران برای سخنرانی دعوت می‌شوند و برای عده‌ای (که خود ممکن است متخصص آن رشته باشند) روی مسئله‌ای خاص تدریس می‌کنند. همایش علمی نوع دوم همایشهایی است که بیشتر جنبه کنفرانس دارد - برای ارائه سخنرانی فراخوان داده می‌شود، علاقه‌مندان چکیده مقاله‌های همایش ارسال می‌کنند، چکیده‌ها بررسی می‌شود و بعضی برای ارائه در همایش پذیرش می‌شود.

در جداول صفحات بعد فهرست کارها و زمانبندی مناسب برای آنها آمده است. زمان آغاز برنامه‌ریزی برای یک همایش ۱۸ ماه در نظر گرفته شده است. در نظر گرفتن مدت ۱۸ ماه با توجه به تجربیات به دست آمده از برگزاری بیش از چهل کنفرانس داخلی و خارجی است. در این جدول فهرست کارهای لازم برای هر همایش نوشته شده و زمان صفر، زمان برگزاری همایش فرض شده است. ۱۸ - ماه (منهای ۱۸ ماه) یعنی ۱۸ ماه قبل از برگزاری.

همایش‌های نوع اول

همانطور که ذکر شد همایشهای نوع اول همایشهایی است که بیشتر حالت کلاس درس دارد - مانند کارگاههای آموزشی. کار برگزاری این نوع همایش در سه مرحله آمده است:

۱- کارهای قبل از تهیه و توزیع اطلاعیه همایش؛ (جدول ۱)

۲- کارهای پس از توزیع اطلاعیه همایش تا قبل از ۴۵ روز

به زمان برگزاری؛ (جدول ۲)

۳- کارهای مراحل آخر تا زمان برگزاری همایش؛ (جدول ۳).

۴- کارهای پس از برگزاری همایش؛ (جدول ۴)

جدول ۱- کارهای قبل از تهیه و توزیع همایش

عنوان	زمان
دریافت پیشنهاد برگزاری همایش	۱۸ - ماه
تصویب برگزاری همایش، مشخص کردن بودجه همایش، مشخص کردن رئیس کمیته علمی برگزارکننده، پیشنهاد محل برگزاری همایش	۱۸ - تا ۱۶ - ماه
تعیین اعضای کمیته علمی، مکاتبه با آنها و نهایی کردن اسامی آنها (مکاتبه توسط رئیس کمیته علمی و ترجیحاً با پست الکترونیکی)	تا ۱۴ - ماه
تعیین محل برگزاری همایش (مکاتبه توسط رئیس کمیته علمی یا رئیس دفتر همایش)	از ۱۸ - تا ۱۴ - ماه
مکاتبه با سازمانها و مؤسسات مختلف خارجی داخلی برای حمایت مالی از گردهمایی	از ۱۶ - تا ۶ - ماه
مکاتبه با سخنرانان، و گردآوری نشانی، شماره تلفن، دورنگار و e. mail هر یک و ثبت آن در یک برگه برای مراجعات بعدی	تا ۱۳ - ماه
تهیه شدن موضوعهای همایش (مکاتبه توسط رئیس کمیته علمی)	تا ۱۳ - ماه
تهیه پوستر یا اطلاعیه همایش (نسخه اولیه پوستر باید توسط اعضا و رئیس کمیته علمی ملاحظه شود)	تا ۱۲/۵ - ماه
تهیه سایت رایانه‌ای home page همایش (در این سایت امکان تکمیل پرسشنامه‌ها به صورت on-line وجود داشته باشد)	تا ۱۲/۵ - ماه
توزیع پوستر یا اطلاعیه همایش (توزیع پوستر در میان سازمانهای حمایت‌کننده و محل برگزاری و مدرسان از اولویت برخوردار است)	تا ۱۲ - ماه

اطلاعات ضروری در اطلاعیه یا پوستر همایش نوع اول

۱- عنوان همایش به زبان فارسی، و در صورت لزوم انگلیسی،

۲- تاریخ برگزاری همایش،

۳- مکان برگزاری،

۴- اسامی اعضای کمیته علمی و محل کار هر یک،

۵- مختصری درباره اهداف و کلیاتی درباره برنامه همایش،

۶- نحوه شرکت در همایش * [مبلغ حق شرکت، اسکان، غذا،

برای ایرانیها و خارجیها، لزوم ارسال توصیه‌نامه برای دانشجویان]...

۷- آخرین مهلت دریافت تقاضای شرکت،

(معمولاً آخرین مهلت برای دریافت تقاضاها، چهار ماه قبل از گردهمایی تکافو می‌کند. این مدت برای شرکت‌کنندگان داخلی که مسئله روایت ندارند می‌تواند کمتر و تا یک ماه، و در مواردی که فرد نیاز به خوابگاه ندارد و کلاس نیز گنجایش دارد تا دو هفته کاهش یابد. معمولاً همایشهای آموزشی که در آنها از وسایل آزمایشگاهی یا رایانه استفاده می‌شود محدودیت پذیرش دارند).

۸- ذکر این که متقاضیان شرکت پس از ارسال تقاضا منتظر دریافت «رسید» باشند (عدم دریافت رسید از جانب متقاضی به معنی عدم دریافت تقاضا توسط دفتر همایش است).

۹- نشانی پستی؛ شماره تلفن، دورنگار، و پست الکترونیکی دفتر همایش؛ و نشانی سایت رایانه‌ای.

۱۰- آرم همایش، آرم محل برگزاری، و آرهای سازمانهای حمایت کننده.

جدول ۲- کارهای پس از توزیع اطلاعیه همایش

(امور مربوط به محل برگزاری همایش)

عنوان	زمان
بازدید از محل برگزاری	۱۲ - ماه
مکاتبه رسمی با محل برگزاری و اعلام وسایل و امکانات مورد نیاز	۱۱/۵ - ماه
آماده سازی محل برگزاری و تشکیل کمیته‌ها	از ۱۱ - ماه

آماده سازی محل برگزاری و تشکیل کمیته‌ها به شرح ذیل می‌باشد:

کمیته اسکان

وظیفه این کمیته تأمین محل خوابگاهها / هتل برای مدعوین و شرکت کنندگان است.

کمیته غذا

وظیفه این کمیته تأمین سه وعده غذای شرکت کنندگان است. بهتر است صبحانه در محل خوابگاه و ناهار در محل سخنرانی داده شود. شام رامی‌توان در محل خوابگاه یا سخنرانی یا مکان مناسب دیگری داد. از نظر نوع غذا کمیته تغذیه با برگزارکنندگان مشورت می‌کند و در صورتی که میهمانان یا شرکت کنندگان گیاه خوار بودند غذای مناسب برای آنها تدارک می‌بینند.

کمیته تجهیز سالن

وظیفه این کمیته تجهیز سالن کلاسها و تأمین وسایل سمعی و بصری سالن و... تدارکات خاص برای روز افتتاحیه، و همچنین پذیرایی ساده (چای و قهوه و آب سرد و شیرینی) در ساعات تفس است. نصب برنامه تدریس در چند نقطه محل تفس و وجود یک تخته و گچ (یا تخته سفید و ماژیک) در این مکان توصیه می‌شود.

کمیته ایاب و ذهاب

وظیفه این کمیته تأمین ایاب و ذهاب میهمانان است. ایاب و ذهاب معمولاً از فرودگاه تا اقامتگاه و همچنین در صورتی که محل اقامتگاه با سالن تدریس و/یا سالن غذاخوری فاصله داشته باشد مورد نیاز است. تنظیم برنامه زمانی ایاب و ذهاب و دقت رانندگان در رعایت این برنامه بسیار حساس است و در صورتی که این انضباط رعایت نشود چه بسا تشکیل جلسات همایش با مشکلات روبرو شود. همچنین در هنگام بازدیدهای جنبی کمیته ایاب و ذهاب در انتقال میهمانان همکاری می‌کند. ضروری است یک یا دو اتوموبیل سواری در تمام طول همایش در اختیار برگزارکنندگان باشد تا برای ساعات فراغت استادان یا کارهای ضروری و فوری از قبیل حمل بیماران و یا تهیه وسایل خاص استفاده شود.

کمیته فوق برنامه

وظیفه این کمیته تنظیم بازدیدهای علمی و سیاحتی است که با هماهنگی با برگزارکنندگان پیش بینی می‌شود. در تمامی بازدیدها وجود راهنمای مناسب ضرورت دارد، که پیش‌بینی آن از وظایف کمیته فوق برنامه است.

ادامه جدول ۲- کارهای پس از توزیع اطلاعیه همایش

(امور مربوط به مدعوین و اساتید خارج از کشور)

عنوان	زمان
ارسال دعوتنامه رسمی به سخنرانان همراه با فرم روایت	تا ۴ - ماه
دریافت فرم‌های تکمیل شده	تا ۳/۵ - ماه
ارسال تقاضای روایت به دفتر همکاریهای علمی بین‌المللی و زرات علوم، تحقیقات و فناوری برای ارسال به وزارت امور خارجه ایران	تا ۳ - ماه
پی‌گیری مراحل اخذ روایت اساتید و میهمانان و دریافت شماره روایت reference number و اطلاع آن به هر یک از متقاضیان	حد اکثر تا ۲ - ماه

در دعوتنامه مدعوین همایش نکات زیر فراموش نشود:

- از چه تاریخی تا چه تاریخی مهمان هستند؛
- برای چه هدفی به ایران دعوت می‌شوند؛
- چه مخارجی را میزبان می‌پردازد (بلیط هواپیما، غذا، محل اقامت)؛
- این که درس‌نامه تهیه می‌شود و لزوم ارسال متن سخنرانی؛
- این که فرم روادید را تکمیل و ارسال کنند.

کارهای مربوط به متقاضیان شرکت در گردهمایی

از آغاز مرحله دوم در کلیه مکاتبات مربوط به همایش باید مشخصات همایش (شامل نام همایش، تاریخ برگزاری، سازمانهای برگزار کننده) در بالای مکاتبات، به زبان فارسی یا انگلیسی - بسته به مورد - نوشته شود.

ادامه جدول ۲ - کارهای پس از توزیع اطلاعیه همایش (امور مربوط به متقاضیان شرکت در گردهمایی)

عنوان	زمان
دریافت تقاضاهای شرکت	۴- ماه
ارسال «رسید» برای تقاضا (در واقع بلافاصله پس از دریافت هر تقاضا)	تا ۴ ماه
بررسی تقاضاها و ارسال نامه پذیرش به متقاضیان (همراه با فرم روادید به شرکت کنندگان خارجی)	۲/۵- ماه
گردآوری فرمهای تکمیل شده روادید متقاضیان و ارسال آن به وزارت امور خارجه	۳- ماه
ارسال نامه عدم پذیرش به متقاضیانی که به هر علت پذیرفته نشده‌اند	۳- ماه
پی گیری مراحل اخذ روادید شرکت کنندگان و دریافت شماره روادید reference number و اطلاع آن به هریک از متقاضیان	حد اکثر تا ۲- ماه

جدول ۳ - کارهای مراحل آخر، ... تا زمان برگزاری همایش

عنوان	زمان
تهیه فهرست شرکت کنندگان (فهرست شامل نام و نام خانوادگی، محل خدمت، مرتبه علمی، جنسیت، نیاز به خوابگاه، نوع تغذیه، پرداخت حق شرکت)	۱/۵- ماه
تهیه بلیط هواپیمای داخلی برای اساتید و متقاضیان خارجی در صورتی که محل برگزاری همایش در شهری به غیر از تهران باشد)	۱- ماه

ادامه جدول ۳ ←

عنوان	زمان
تدارک اقامتگاه موقت در تهران برای اساتید و متقاضیان خارجی (در صورتی که محل برگزاری همایش در شهری به غیر از تهران باشد)	۱- ماه
ارسال فهرست شرکت کنندگان و اساتید به محل برگزاری با تقسیم بندی آنها برای استفاده از خوابگاه/ هتل	۱- ماه
ارسال آخرین نامه به شرکت کنندگان در آخرین نامه به شرکت کنندگان باید تاریخ و ساعت و چگونگی پذیرش، نشانی دقیق محل برگزاری، نشانی اقامتگاه موقت (مثلاً در تهران) و دائم (در شهر محل گردهمایی) و اطلاعاتی در مورد برنامه‌های جنبی، وضع هوا، و ... شود و همراه با برنامه گلی گردهمایی به آنها ارسال شود.	۱- ماه
دعوت از مقامات برای افتتاحیه (در صورت لزوم)	۲۰- روز
تهیه برنامه دقیق گردهمایی	۱۰- تا ۷- روز
تهیه کارت برای شرکت کنندگان، اساتید، و کارکنان در سه رنگ مختلف (در بالای کارت نام، تاریخ و سازمانهای برگزار کننده گردهمایی نوشته می‌شود. در وسط نام فرد با ذکر عنوان (دکتر، استاد، ...) با حروف درشت و سیاه، در زیر آن محل خدمت وی) در صورت امکان آرمهای مؤسسات برگزار کننده نیز در گوشه‌ای از کارت جا داده می‌شود.	۱۰- تا ۷- روز
تهیه پوشه یا کیفی برای شرکت کنندگان و اساتید و تهیه محتویات آن (محتویات پوشه / کیف: کاغذ و قلم، برنامه علمی همایش، برنامه‌های جنبی، جزوها، ساعات و محل صرف غذا، نقشه‌ای از محل برگزاری یا شهر، توضیحاتی درباره محل‌های تاریخی و سیاحتی ...)	۱۰- تا ۷- روز
تهیه فیش پرداخت نقدی (برای دریافت حق شرکتی که در محل پذیرش دریافت می‌شود)	۱۰- تا ۷- روز
تهیه پرسشنامه ارزیابی همایش در زمان برگزار همایش	۱۰- تا ۷- روز یا همایش
تهیه هدایایی برای مدرسان (در صورت لزوم)	۲- روز
حضور در محل گردهمایی و کنترل فهرست غذا، سالن برگزاری، خوابگاهها، برنامه‌های رایانه‌ای و ...	۲- روز
تهیه تأییدیه شرکت در کارگاه برای شرکت کنندگان	۲- روز تا ۱۱- روز
توزیع پرسشنامه‌های ارزیابی میان شرکت کنندگان روز آخر همایش	روز آخر همایش
پرداخت دستمزد خدمه	روز آخر همایش

جدول ۴- کارهای پس از برگزاری همایش

عنوان	زمان
پرداخت دستمزد اعضای کمیته‌های اجرایی و علمی	تا ۷+ روز
ارسال نامه‌های تشکر برای برگزارکنندگان	تا ۷+ روز
جمع‌بندی پرسشنامه ارزیابی همایش	تا ۱۰+ روز
تهیه گزارش برگزاری همایش	تا ۱۱+ روز

همایش‌های نوع دوم

همایش‌های علمی نوع دوم همایش‌هایی است مانند کنفرانسها و کنگره‌ها، معمولاً ۲ تا ۵ روزه که طی آن محققان نتایج تحقیقات خود را در زمینه‌ای خاص یا عام ارائه می‌دهند. در کنفرانسهای تخصصی تر تعداد شرکت‌کنندگان کمتر و در کنفرانسهایی که موضوع وسیع‌تری را در برمی‌گیرد تعداد شرکت‌کنندگان (و مقاله‌دهندگان) بیشتر است و گاهی به صدها نفر می‌رسد.

در این نوع همایش معمولاً افرادی که در زمینه مربوط تحقیقاتی انجام داده‌اند چکیده‌ای از مقاله خود را برای بررسی به کمیته علمی برگزارکننده همایش ارسال می‌کنند، مقاله بررسی می‌شود و برای ارائه پذیرفته یا رد می‌شود یا در صورت لزوم پیشنهاداتی اصلاحی به مقاله دهنده می‌شود. علاوه بر این، کمیته علمی معمولاً از چند سخنران مدعو نیز برای ایراد سخنرانی دعوت می‌کند. به این ترتیب در برنامه ریزی برای این نوع همایش علاوه بر کلیه کارهای اجرایی لازم در برنامه ریزی همایش نوع اول، کارگردآوری و بررسی مقاله‌ها و پاسخ به مقاله‌دهندگان نیز به کارهای اجرایی افزوده می‌شود. برنامه ریزی علمی این نوع همایش نیز از پیچیدگی بیشتری برخوردار است. در بسیاری موارد در یک همایش، همزمان در چند شاخه تخصصی سخنرانی می‌شود - زمانبندی و چگونگی به دنبال قرار گرفتن این سخنرانها کاری است تخصصی و منحصرأ می‌بایست توسط کمیته علمی انجام شود.

کارهای کمیته علمی کنفرانس

تمام فعالیتهای اجرایی همایش نوع اول در همایش نوع دوم نیز انجام می‌شود، به علاوه این کمیته علمی وظایف سنگین‌تری نیز به عهده دارد.

جدول ۵- کارهای کمیته علمی کنفرانس

عنوان	زمان
تعیین سخنرانان مدعو و مکاتبه با آنان	۱۰- تا ۳- ماه
دریافت مقاله‌هایی (از سخنرانان غیر مدعو)، بررسی اولیه آنها از نظر منطبق‌بودن با معیارهای کنفرانس، شماره کردن آن، ارسال رسید با ذکر شماره مقاله برای مقاله دهنده.	
تشکیل جلسات منظم برای:	
تعیین ویراستار مقاله‌ها و مسئول تدوین چکیده نامه (یا مقاله نامه)، تصمیم‌گیری در مورد زمان چاپ مقاله نامه یا چکیده نامه همایش (همزمان با کنفرانس یا بعد از کنفرانس)	
معمولاً چکیده نامه همزمان با کنفرانس توزیع می‌شود ولی مقاله‌نامه که حاوی مقاله‌های کامل است چند ماه بعد از کنفرانس چاپ می‌شود.	
بررسی هر مقاله:	
ارسال مقاله‌ها به داوران:	
ارسال نظر نهایی در مورد مقاله به مقاله‌دهنده (پذیرفته، مردود، با ذکر تغییراتی پذیرفته، ارائه به صورت پوستر؛	
ارسال مقاله پذیرفته شده به ویراستار	از ۵- ماه
ارسال اسامی مقاله دهندگان به کمیته اجرایی،	۱- ماه
تنظیم برنامه علمی کنفرانس (تاریخ و زمان هر سخنرانی، تعیین رئیس جلسات)	۱۵- ماه
اطلاع ساعت سخنرانی به سخنران هر مقاله	۱۵- روز
اطلاع به رؤسای جلسات	۱۵- روز
(که رئیس جلسه‌ای در ساعت... در تاریخ... در سالن... هستند... و... در آن جلسه افراد در موضوعهای... در آن سخنرانی خواهند کرد).	
حروفچینی و چاپ برنامه کنفرانس	۱۲- روز

اطلاعات ضروری در اطلاعیه یا پوستر همایش نوع دوم

۱- تمام ۱۰ نکته‌ای که در اطلاعیه یا پوستر همایش نوع اول ذکر آن رفت.

۲- نحوه ارائه چکیده یا اصل مقاله (نحوه نگارش، حجم، محل تحقیق، نشانی،...)

۳- آخرین مهلت ارسال (یا دریافت) مقاله‌ها (سه ماه قبل از کنفرانس).

۴- تأکید بر این که به محض دریافت مقاله «رسید» ارسال خواهد شد و عدم دریافت رسید از جانب نویسنده مقاله (پس از گذشت مدتی منطقی برای پست) به معنی عدم دریافت مقاله از جانب مسئولان همایش است.

- ۵- تأکید بر این که در صورتی که مقاله بین چند نفر مشترک است نام سخنران و مسئول ارتباط مشخص شود.
- ۶- تأکید بر این که مقاله‌ها در کمیته علمی رسیدگی می‌شود و مقاله دهندگان تا تاریخ معینی از نظر این کمیته مطلع می‌شوند.
- ۷- تأکید بر این که مقاله دهندگان نیز می‌بایست فرم شرکت در گردهمایی را جداگانه ارسال کنند.
- (در بسیاری مواقع مقاله دهندگان این تصور را دارند که با ارسال مقاله به طور خودکار از آنها برای شرکت در گردهمایی ثبت نام می‌شود که این امر همیشه صادق نیست).

پیشنهاد چگونگی صدور مجوز برای تشکیل انواع همایشها در کشور

برای برگزار کردن همایشهای بین‌المللی در ایران، صدور مجوز توسط هیئت وزیران ضروری است. برای برگزاری همایشهای علمی بین‌المللی، دانشگاهها، مؤسسات پژوهشی، و انجمنها تقاضای خود را به دفتر همکاریهای علمی بین‌المللی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری ارسال می‌کنند تا از طریق این دفتر از هیئت وزیران مجوز دریافت‌دارند.

پیشنهاد ما این است که تقاضای تشکیل همایش علمی در کشور، برای هر سه نوع همایش (و نه فقط بین‌المللی) ابتدا در معاونت پژوهشی وزارت علوم، تحقیقاتی و فناوری بررسی و نوع همایش مشخص شود. در مرحله بعد در صورتی که همایش منطقه‌ای یا بین‌المللی تشخیص داده شد، به دفتر همکاریهای علمی بین‌المللی وزارت ارجاع داده شود تا از آن طریق برای بررسی نهایی در هیئت وزیران و صدور مجوز آن اقدام شود. البته طبق این پیشنهاد برگزاری همایشهای داخلی نیازی به صدور مجوز ندارد. خاطرنشان می‌کنیم که طبق تعاریف ما می‌بایست میان همایش داخلی و همایش ملی تفاوت قائل شد.

یادداشت:

— در بعضی همایشها این اطلاعات روی پوستر نمی‌آید، بلکه در فرم تقاضای شرکت درج می‌شود.

منابع:

- [۱] - واژه‌های مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی - واژه‌های عمومی ۲، گروه واژه‌گزینی فرهنگستان زبان و ادب فارسی، بهمن ۱۳۷۷.

- [۲] - گزارش وزارت امور خارجه ایران، دفتر کنفرانسهای بین‌المللی وزارت امور خارجه، ۲۲ بهمن ۱۳۷۱.
- [۳] - آئین‌نامه گردهماینهای علمی و تخصصی، معاونت پژوهشی دانشگاه صنعتی شریف.
- [۴] - هزاره انگلیسی - فارسی، فرهنگ معاصر، ۱۳۸۰.
- [۵] - تقویم سمینارها و کنفرانسهای ملی - منطقه‌ای - بین‌المللی در دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی و انجمنها، دفتر امور پژوهشی، وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری، مرداد ۱۳۸۰.

[6]- Webster's New Collegiate Dictionary, Merriam Co. USA, 1977.

[7]- Shorter Oxford English Dictionary, Oxford, 1969.

[8]- The American Heritage, Dictionary of English Language, Fourth Edition, 2000.

[9]- Webster's Revised Unabridged Dictionary, 1996, 1998 MICRA.

[10]. Lexico LLC, 2001.